

Zapisnik
s 24. sastanka Radne skupine Istarske županije za ujednačavanje terminologije
na talijanskom jeziku održanog u Poreču
u srijedu 13. studenog 2024. godine s početkom u 10:30

Prisutni

Članovi Radne skupine

Istarska županija-Regione Istriana – Marina Barbić-Poropat

Istarska županija-Regione Istriana – Viviana Viviani

Grad Umag-Umago – Enver Jurdana

Grad Poreč-Parenzo – Edi Zarli

Grad Vodnjan-Dignano – Gianna Fioranti

Odvjetnica – Tiziana Paris

Grad Pula-Pola – Cristina Sodomaco Damijanić

Grad Pula-Pola – Kristina Fedel Timovski

Grad Novigrad-Cittanova – Lorena Oplanić Marković

Gosti

Jessica Acquavita, zamjenica župana Istarske županije

Tea Batel, pročelnica Upravnog odjela za talijansku nacionalnu autohtonu zajednicu, nacionalne manjine i mlade Istarske županije

Ugo Musizza, zamjenik gradonačelnika Grada Poreča-Parenzo

Floriana Bassanese Radin, zamjenica gradonačelnika Grada Umaga-Umago

Gaetano Benčić, zamjenik načelnika Općine Tar-Vabriga – Torre-Abrega

David Modrušan, zamjenik gradonačelnika Grada Rovinja-Rovigno

Viviana Fachin, zamjenica gradonačelnika Grada Novigrada-Cittanova

Neda Šainčić Pilato, zamjenica načelnika Općine Vižinada-Visinada

Bruno Cergnul, zamjenik gradonačelnika Grada Pule-Pola

Dnevni red

1. Sastanak Radne skupine s gradonačelnicima i načelnicima dvojezičnih gradova i općina Istarske županije (zatvoreno za javnost) (12:00-12:30 stanka)
2. Usvajanje dnevnog reda
3. Usvajanje zapisnika s prethodnog sastanka
4. Priopćenja koordinatorice
5. Rasprava o ažuriranoj verziji Glosara upravne terminologije
6. Razno

AD 1

Na početku sastanka, u ime domaćina Grada Poreča, zamjenik gradonačelnika Ugo Musizza pozdravio je prisutne, svima je poželio dobrodošlicu i uspješan rad, a potom je riječ prepustio koordinatorici Skupine Marini Barbić-Poropat.

Koordinatorica je poželjela dobrodošlicu prisutnima u ime Skupine te je rekla kako je Skupini vrlo drago što se održava sastanak. Zahvalila je zamjenici župana Acquavita i pročelnici Batel zato što su dale podršku Skupini, koja je osnovana 2021. godine, i što su inicirale ovaj sastanak čiji je cilj sagledati situaciju i ocrtati budućnost Skupine.

Preuzevši riječ Jessica Acquavita, zamjenica župana Istarske županije, zahvalila je prisutnima što su se odazvali pozivu na sastanak, koji je sazvan na zahtjev Skupine uz

njezinu podršku te podršku i pročelnice Batel, da bi se pokušalo shvatiti kako dalje pružati potporu radu Skupine.

Javila se Marina Barbić-Poropat koja je поближе predstavila rad Skupine. Započela je svoje izlaganje rekavši da je odvjetnica Tiziana Paris svojim savjetima dala, i još uvijek daje, vrlo značajan doprinos radu Skupine, a predstavlja oznaku kvalitete za pronađena prijevodna rješenja.

Koordinatorica je potom govorila o suradnji s kolegicama prevoditeljicama Središnjeg ureda za slovenski jezik Regije Furlanije-Juljske krajine i s prevoditeljicama Radne Skupine za standardizaciju talijanske terminologije u dvojezičnim područjima Slovenije. Zatim je spomenula suradnju s Italom Rubinom, koordinatorom Opservatorija institucionalnog talijanskog jezika izvan Italije (OIIFI) – tijela pod pokroviteljstvom Odjela za talijanski jezik pri Općoj upravi za pismeno prevođenje (DGT) Europske komisije – koji često sudjeluje na sastancima Skupine i pažljivo prati njezin rad.

Kad je riječ o OIIFI-ju, Skupina je pozvana na studijski posjet Bruxellesu tijekom kojeg će imati priliku vidjeti kako program za potpomognuto prevođenje Trados funkcionira unutar velikog sustava upravljanja prijevodnim procesom. Budući da Istarska županija namjerava ubuduće stvoriti mrežu prevoditelja koji će zajedno koristiti Trados, studijski posjet se uklapa u pripreme za uvođenje toga programa.

Danas je situacija takva da svaka općina ima svoju terminologiju i to nije lijepa posjetnica za našu županiju u kojoj, na talijanskom jeziku, često nailazimo na dublete ili triplete za isti termin na hrvatskom jeziku. Koordinatorica je naglasila da je važno usuglasiti terminologiju. Prije svakog dvomjesečnog sastanka Skupina provodi dubinsku terminološku analizu i time stvara mrežu unutar koje prevoditelji međusobno surađuju.

U kontekstu Tradosa koordinatorica je prisutnima pojasnila razliku između programa za automatsko prevođenje i programa za strojno potpomognuto prevođenje. Program za automatsko prevođenje prevodi rečenice (uz skromne rezultate, posebice za jezične parove manje rasprostranjenosti kao što su hrvatski i talijanski), dok se program za strojno potpomognuto prevođenje temelji na prijevodnoj memoriji: svojevrsnoj bazi podataka koja je na početku kao prazna kutija, a tijekom godina pohranjuje sve rečenice prevedene radom jednog ili više prevoditelja koji sudjeluju u punjenju prijevodne memorije. Svaki put kad se pojave rečenice slične ili istovjetne onima koje su već prevedene, program ih za čas povuče, a prevoditelj ih može iskoristiti i po potrebi izmijeniti.

Na početku svojih terminoloških istraživanja Skupina je krenula od Statuta, u kojima je uočila problematične termine kao što su:

- *lokalna samouprava* i *mjesna samouprava* – oba su se termina prevodila izrazom *autogoverno locale*;
- *Gradsko vijeće* – u nekim gradovima se prevodi kao *Consiglio cittadino*, a u drugima kao *Consiglio municipale*;
- *Općinsko vijeće* – u nekim općinama se prevodi kao *Consiglio comunale*, a u drugima kao *Consiglio municipale*;
- *Jedinstveni upravni odjel* je rekorder jer ima čak 8 prijevoda na talijanskom jeziku: *assessorato unificato*, *assessorato unico*, *assessorato comunale*, *assessorato agli affari generali*, *assessorato amministrativo unificato*, *assessorato amministrativo generale*, *dipartimento amministrativo unico* e *reparto amministrativo unico*, a od toga se posljednji pojavio nakon osnivanja Radne skupine.

To dokazuje da se u Istarskoj županiji događa terminološka proliferacija s trendom pogoršanja. Skupinu je osnovala Istarska županija kako bi se suprotstavila proliferaciji i

potaknula ujednačavanje, no pojedine jedinice samouprave moraju vlastitim prevoditeljima naložiti da primijene termine iz Glosara. Ako se niša ne bude poduzelo, terminološka proliferacija će se nastaviti, a trud Skupine bit će uzaludan.

Imajući u vidu sljedeće ažuriranje Glosara, Skupina bi htjela dobiti povratnu informaciju od dužnosnika Županije, gradova i općina, stoga je koordinatorica pitala pripadajuće predstavnike u dvorani kakav scenarij predviđaju u budućnosti: hoće li doći do terminološkog usklađivanja, primjene termina iz Glosara i efikasnog korištenja Tradosa ili će doći do terminološke proliferacije, izostanka primjene termina iz Glosara i neefikasnog korištenja Tradosa? Trenutno bilježimo zasto.

Zamjenica župana Acquavita preuzela je riječ i ukazala na to da zamjenici gradonačelnika i načelnika nisu prisustvovali prvoj prezentaciji Glosara. Izjavila je da je upoznata s otporom prema Glosaru i pojedinim terminima. Najkontroverzniji termin jest *assessore*, koji je i najeklatantnije pogrešan. Osim toga, rekla je kako je sigurna da svi zajedno možemo popraviti situaciju. Ne možemo očekivati da će se sve riješiti preko noći, no možemo početi s osvještavanjem općina i gradova. Mijenjanje službenih naziva također predstavlja financijski napor. Bilo bi dobro početi s manjim brojem termina i navesti gradske i općinske uprave na uvođenje promjena, ali i izraditi program djelovanja s određenim rokovima. To treba učiniti zajedno, korak po korak. Za riječ *assessore* trebat će više vremena, no svi ostali izrazi koje treba mijenjati mogu se već proslijediti jedinicama lokalne samouprave.

Cristina Sodomaco Damijanić, prevoditeljica Grada Pule, na početku svoga obraćanja zahvalila je prisutnima na sudjelovanju i podsjetila kako Skupina postoji već četiri godine. Nakon četiri godine rada ona smatra da je došlo vrijeme da se krene s primjenom izmjena predloženih unutar Skupine. Smatra da će se u svibnju sljedeće godine ukazati prava prilika za izmjene jer je poznato da se često, nakon izbora, nazivi upravnih odjela mijenjaju te je potrebno naručiti nove natpisne ploče. Osim toga, budući da je kraj godine i da sve uprave planiraju troškove za sljedeću godinu, sad je pravi trenutak da se u proračunu osiguraju potrebna sredstva za izmjene natpisnih ploča. Prije četiri godine svaki prevoditelj bio je sam i mogao je uzdati se samo u svoje snage. Međutim danas to više nije tako jer je ostvaren veliki napredak.

Kristina Fedel Timovski, prevoditeljica Grada Pule, uvodno je rekla da se nekad bavila europskim projektima i da je sve morala raditi sama. U poslu je nailazila na mnoge poteškoće jer, kad god bi morala napisati pismo, to je trebala učiniti samostalno. Ostvaren je veliki napredak jer smo uspjeli stvoriti svijest o potrebi da se neke stvari mijenjaju. Povrh stručnih pitanja, Kristina Fedel Timovski izjavila je da ju je iznenadio sav posao koji je odrađen, ali politička podrška je temelj za izmjene.

Bruno Cergnul, zamjenik gradonačelnika Pule, pohvalio je dvije prevoditeljice zaposlene u Gradu Puli. Godine 2021. radno mjesto prevoditelja za talijanski jezik bilo je prazno; danas Grad Pula ima dvije prevoditeljice. U skladu s razmišljanjem koje je iznijela koordinatorica, g. Cergnul se slaže s time da je potrebno imati ujednačenu terminologiju. Drži da troškovi ne smiju biti problem. Za općinu ili grad pitanje financiranja ne smije predstavljati nepremostivu prepreku. G. Cergnul smatra da izmjene treba izvršiti što prije.

Tea Batel, pročelnica Upravnog odjela za talijansku nacionalnu autohtonu zajednicu, nacionalne manjine i mlade Istarske županije, zahvalila je skupini na trudu prevoditelja te na zalaganju da se uspostavi kontakt s Općom upravom za pismeno prevođenje pri Europskoj komisiji i kolegicama iz Slovenije i Furlanije-Julijske krajine. Izrazila je nadu da, nakon četiri godine, Skupina neće izgubiti motivaciju. Posao koji je odradila Skupina vrlo je važan za našu zajednicu. Radi se o tome da treba donijeti političku odluku koja je potrebna radi poboljšanja kvalitete talijanskog jezika. Važno je da postoji politička volja

za unapređenje terminologije. Tea Batel govorila je o potrebi da se licence za Trados kupe prevoditeljima koji su zaposleni u gradovima i općinama. Došao je trenutak da se pokaže politička volja da se primijene termini koje je odobrila Skupina.

Neda Šainčić Pilato, zamjenica načelnika Općine Vižinada, izrazila je iznenađenost zbog termina *upravni odjel*, koji se ranije prevodio riječju *assessorato*. Sada se, međutim, u Glosaru predlaže prijevod *dipartimento*, dakle bit će potrebno promijeniti natpisne ploče Općine Vižinada.

Zamjenica župana Acquavita slaže se sa zamjenikom gradonačelnika Cergnulom da je potrebno mijenjati što prije i izjavljuje da je najveća prepreka u riječima *assessore* i *assessorato*. Stoga predlaže da se započne s mijenjanjem onih riječi za koje ne postoje zapreke. Osim toga pitala je što znače fusnote u Glosaru.

Koordinatorica je odgovorila da je fusnote napisala kako bi istaknula teža pitanja o kojima Skupina treba dodatno raspravljati. Fusnote neće biti vidljive na Internetu kad Glosar bude objavljen. Ne izazivaju svi termini iz Glosara otpor. Oni koji se pojavljuju u službenim nazivima, dakle na natpisnim pločama, najkontroverzniji su ali i ujedno prioritetni za rješavanje.

Još jedan problem tiče se radnih mjesta, npr. prijevod *collaboratrice professionale superiore* (prijevod izraza *viša stručna suradnica*) na talijanskom izaziva smijeh u kontekstu javne uprave jer asocira na kućnu pomoćnicu.

Što se tiče termina *assessore* (pročelnik), koordinatorica je rekla da ga koriste svi gradovi osim Rovinja, gdje je u upotrebi riječ *caposettore*. Koordinatorica je istaknula da, ako političari smatraju da je termin *dirigente*, koji je predložila Skupina, neprihvatljiv, onda bi oni mogli čak i nametnuti termin *assessore*, no tada bi svi gradovi morali koristiti isti termin, dakle Rovinj bi se trebao odreći termina *caposettore* koji je dosad koristio. Ako postoji želja za ujednačavanjem, netko će nužno morati nešto promijeniti. Nemoguće je da će svi zadržati sva svoja dosad korištena prijevodna rješenja. U svakom slučaju Skupina žali zbog toga što ne postoji sugovornik za raspravu o prijedlozima iz Glosara, jer za neke termine prevoditelji i dalje dobivaju znakove odbijanja, ali ne znaju točno tko su osobe koje se protive pojedinim terminima.

David Modrušan, zamjenik gradonačelnika Grada Rovinja, zahvalio je na pozivu te je čestitao Skupini na proučavanju čitave ove džungle termina koji služe ne samo da bismo se predstavili u dobrom svijetlu, nego i da bi nas drugi razumjeli. Termin koji je privukao njegovu pažnju bio je *Domovinski rat*. Kako se to prevodi? Kao *Guerra patria*? *Guerra patriottica*? *Guerra per la patria*? Potrebno je dogovoriti se.

Koordinatorica je odgovorila da se, u prvoj inačici Glosara, Skupina bila izjasnila za rješenje *Guerra patria*, no da je potom na temelju daljnjih terminoloških istraživanja pronašla bolje rješenje *Guerra per la patria*. Ažuriranje Glosara služi ne samo zato da se dodaju novi termini, nego i zato da se isprave stari, i to na temelju novih saznanja.

Što se tiče ovlasti za donošenje odluka, zamjenik gradonačelnika Modrušan rekao je da je situacija jasna. Članovi Skupine su stručnjaci, znalci i ljudi koji uživaju potpuno povjerenje u toj domeni. Prijedlozi moraju poteći iz Skupine, mora se o njima raspravljati unutar Skupine, a potom ih trebaju podržati donositelji odluka. Došli smo do važnog trenutka kad možemo početi mijenjati stvari.

Gaetano Benčić, zamjenik načelnika Općine Torre-Abrega, srdačno je čestitao Skupini i rekao da, kad bude sastavljen konačni Glosar, njegova će ga općina prihvatiti bez treptaja. Rekao je da bi svatko trebao dati upute vlastitim zaposlenicima o potrebi da se

koriste termini iz Glosara, a dodao je i da je takvo što nedostajalo već godinama. Ovaj je dokument ključan, potrebno ga je promovirati i širiti. Dodao je kako je potrebno što prije Glosar poslati općinama i imati na umu da će uslijediti postupno uvođenje koje će trajati nekoliko godina. Možda bi, za manje općine koje nemaju dovoljno sredstava na raspolaganju, bilo dobro stvoriti prevoditeljski centar gdje bi se prevodili dokumenti za potrebe općina.

Tea Batel odgovorila je da su, od 2021. kad je Marina Barbić-Poropat zaposlena u Županiji upravo radi prevođenja tekstova za te manje općine, od 13 dvojezičnih općina samo 2 poslale tekstove. Ako Županija ne dobiva zahtjeve za prijevode, onda ne postoji opravdani razlog zašto bi se od župana tražilo otvaranje novog radnog mjesta.

Gaetano Benčić odgovorio je da će njegova općina poslati još tekstova i priznao da se radi o velikoj pomoći. Osim toga rekao je da je potrebno pronaći nekoga za lektoriranje postojećih tekstova prevedenih na talijanski jezik i primijetio da bi se Skupina mogla baviti i time.

Tea Batel odgovorila je da se s time slaže. Prije četiri godine Županija je započela s tim zadatkom i ona predviđa da će se ubuduće osnovati prevoditeljski centar u kojem će se vršiti i lektoriranje.

Zamjenica župana Acquavita zapitala se je li uputno da se vanjskim sudionicima omogući prisustvovanje sastancima Skupine. Osim toga je istaknula da, u pojedinim fazama političke aktivnosti, kao što je na primjer razdoblje nakon izbora, mijenjaju hrvatski originali nekih dokumenata, npr. statuti. Budući da se tada mijenjaju i talijanski prijevodi dokumenata, prevoditelji bi – na zahtjev svojih pretpostavljenih – mogli iskoristiti priliku i uvesti nove termine iz Glosara u izmijenjene dokumente.

Floriana Bassanese Radin, zamjenica gradonačelnika Grada Umaga, smatrala je svojom dužnošću stati u obranu umaškog prevoditelja Envera Jurdane. Rekla je da je Umag jedan od gradova koji ustraje u korištenju izraza *Consiglio municipale* i da je potrebno zalaganje kako bi se takvi problemi riješili. Rekla je da je Skupina orijentir, izjavila je da ima povjerenja u odluke Skupine te da je potrebno prihvatiti sva njezina rješenja. U tom smislu treba ustrajati, a ne odustati.

Viviana Fachin, zamjenica gradonačelnika Grada Novigrada, obavijestila je prisutne da za Grad Novigrad prevodi vanjska suradnica. Smatra kako Skupina treba dati input, a Grad onda treba odlučiti.

Gianna Fioranti, koja prevodi za Grad Vodnjan, izrazila je žaljenje zbog odsutnosti zamjenice gradonačelnika Vodnjana. Htjela je dati općeniti osvrt na stanje dvojezičnosti i izjavila kako svjedoči tragičnoj situaciji. U Vodnjanu se talijanski jezik toliko zanemaruje da je to bolno. Želi Županiji poslati sljedeću poruku: potrebno je više ustrajati na valorizaciji dvojezičnosti po uzoru na Rovinj. Onkraj svoje prevoditeljske uloge, Gianna Fioranti je odaslala snažan apel za dvojezičnost. Gradonačelnik Vodnjana pokazuje ravnodušnost, izgleda da je dvojezičnost teret, a ne vrijednost. Gianna Fioranti pozvala je Županiju da poštuje dvojezičnost jer je prometna signalizacija Županije isključivo na hrvatskome. Govorila je i o plesnom događaju koji je organizirala Istarska kulturna agencije, kad ni pozdravi nisu izrečeni na talijanskom jeziku.

Zamjenica župana Acquavita zahvalila je na dojavi i pojasnila da, kad se održavaju manifestacije, ako je organizator Županija, uvijek se pazi na dvojezičnost. Potom je odgovorila da će o signalizaciji zatražiti dodatne informacije i pojasnila da, ako je cesta lokalna ili županijska, tada je u nadležnosti Županije, no ako je državna, onda njome upravljaju Hrvatske ceste. Obećala je da će upozoriti nadležne i zatražiti objašnjenje.

Ugo Musizza, zamjenik gradonačelnika Grada Poreča, rekao je da je borba za dvojezičnost stalna. Zahvalio je prisutnima na sudjelovanju na sastanku te Bruno Cergnulu koji je dosta toga napravio u Puli.

Edi Zarli, prevoditelj Grada Poreča, rekao je da je zadovoljan prisutnošću zamjenika načelnika i gradonačelnika i dodao kako Skupina daje sve od sebe. Kad se odvaguje neka situacija ili neki termin, uvijek ga se pita za mišljenje. Zarli je izjavio da se približava kraju svoga radnog vijeka, no nada se će oni koji dolaze naići da plodno tlo za svoj rad. Rekao je da je voljan pomoći oko svega. Osim toga izjavio je da je zatečen činjenicom da postoje neki gradovi i općine koji, unatoč tomu što su dvojezični, još uvijek na talijanski jezik nisu preveli čak ni Statut. Nakon današnjih izlaganja na sastanku Skupina je ponovno dobila vjetar u leđa za nastavak na istome putu.

Nakon tog posljednjeg javljanja, budući da nitko drugi nije tražio riječ, koordinatorica je zaključila raspravu o prvoj točki dnevnog reda u 12:10.

AD 2

Nakon stanke, tijekom koje su gosti i neki članovi Radne skupine napustili dvoranu, izgubljen je kvorum, stoga je sastanak zaključen u 12:45.

Koordinatorica

Marina Barbić-Poropat

Zapisničarka

Viviana Viviani

KLASA: 024-04/24-03/01
URBROJ: 2163-11/4-24-19